

Aktywności i doświadczenia Polaków w 2021 roku

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2022

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Aktywności i doświadczenia Polaków w 2021 roku

Czy w minionym roku:	Tak				Nie	Różnica odpowiedzi twierdzących w porównaniu z rokiem 2020
	Ogółem	wiele razy	kilka razy	tylko raz		
	w procentach					
- był(a) Pan(i) z rodziną lub przyjaciółmi w restauracji	68	16	42	10	32	+13
- przekazał(a) Pan(i) pieniądze na cele dobroczynne	63	6	41	16	37	+4
- urządził(a) Pan(i) przyjęcie dla grona przyjaciół, znajomych	63	6	45	12	37	+7
- przeczytał(a) Pan(i) książkę dla przyjemności	60	23	27	10	40	+2
- kupił(a) Pan(i) coś atrakcyjnego, nieplanowanego	52	6	29	17	48	+6
- wyjeżdżał(a) Pan(i) na wypoczynek	49	1	20	28	51	+12
- przekazał(a) Pan(i) rzeczy, np. ubrania, książki, na cele dobroczynne	48	4	32	12	52	+3
- był(a) Pan(i) w kinie	36	3	22	11	64	+10
- był(a) Pan(i) na wystawie, w galerii, w muzeum	25	1	13	11	75	+9
- był(a) Pan(i) na koncercie	25	1	11	13	75	+11
- był(a) Pan(i) na imprezie sportowej	22	4	12	6	78	+4
- był(a) Pan(i) za granicą	20	3	6	11	80	0
- przeznaczył(a) Pan(i) własną pracę, usługi na cele dobroczynne	15	3	8	4	85	0
- zaciągnął(ęła) Pan(i) kredyt lub pożyczkę w banku lub innej instytucji finansowej	13	0,3	2	11	87	+1
- był(a) Pan(i) w teatrze	12	0,4	5	7	88	+3
- pożyczył(a) Pan(i) pieniądze od znajomych	10	1	5	4	90	2
- uczestniczył(a) Pan(i) w strajku lub demonstracji	9	1	4	4	91	+1
- pracował(a) Pan(i) za granicą	5	2	1	2	95	-1
- pracował(a) Pan(i) jako wolontariusz(ka)	5	2	1	2	95	0

Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (381) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankietę miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 3 do 13 stycznia 2022 roku na próbie liczącej 1135 osób (w tym: 46,4% metodą CAPI, 33,1% – CATI i 20,4% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

CBOS regularnie pyta badanych o to, co wydarzyło się w ich życiu w minionym roku. Dzięki temu, że informacje te zbieramy od lat – niektóre nawet od lat 80. – możemy prześledzić dynamikę aktywności i doświadczeń Polaków w dłuższym okresie. Ostatnie dwa lata są nietypowe. Epidemia koronawirusa i wprowadzane wraz z nią obostrzenia w znacznym stopniu przełożyły się na sposoby spędzania czasu – czy ogólniej mówiąc – naszą codzienność. Pewne aktywności ograniczono ze względu na bezpieczeństwo własne lub bliskich, a inne – ponieważ utrudniony był dostęp do miejsc rozrywki, kultury czy wypoczynku. W roku 2020 zarejestrowaliśmy w niektórych przypadkach duże spadki. A jaki był 2021 rok?

UDZIAŁ W KULTURZE

W roku 2021¹ skala uczestnictwa Polaków w kulturze była większa niż rok wcześniej, ale mniejsza niż w przedpandemicznym roku 2019. Ponad jedna trzecia badanych (36%, o 10 punktów procentowych więcej niż w 2020 roku) była w minionym roku w kinie, w tym jedna czwarta (25%) – co najmniej kilka razy. W porównaniu z rokiem 2020 także więcej osób wybrało się na koncert (25%, wzrost o 11 punktów), na wystawę, do galerii lub muzeum (25%, wzrost o 9 punktów) oraz – w tym przypadku zmiana *in plus* jest najmniejsza – do teatru (12%, wzrost o 3 punkty).

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (381) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

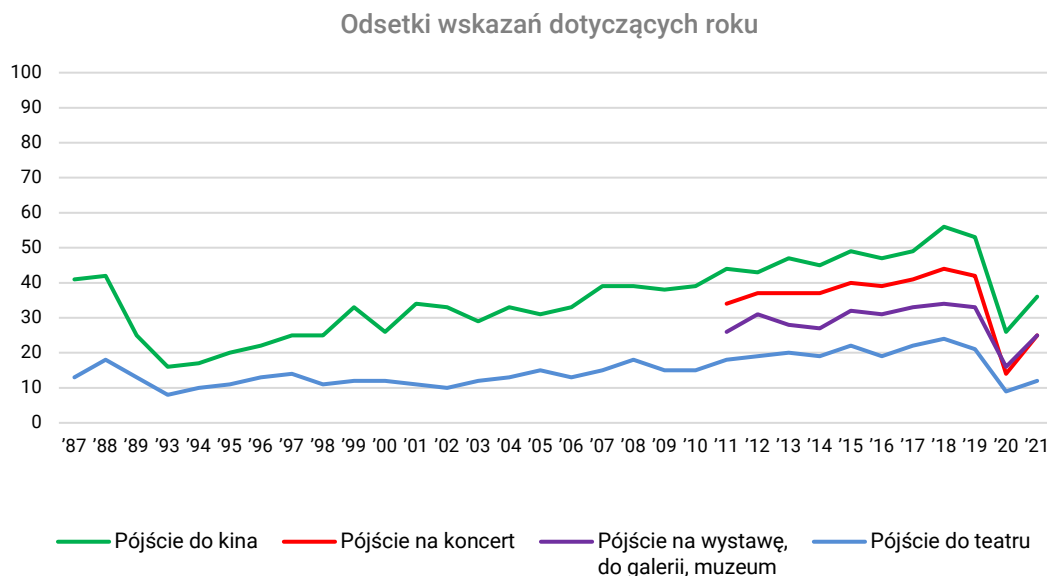
Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 3 do 13 stycznia 2022 roku na próbie liczącej 1135 osób (w tym: 46,4% metodą CAPI, 33,1% – CATI i 20,4% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

RYS. 1. Sytuacje, w których badani przynajmniej raz uczestniczyli w danym roku

Epidemia przełożyła się nie tylko na skalę, ale i na częstość uczestnictwa w kulturze. Można nawet zauważyć, że od roku 2019 w przypadku kin, teatrów i koncertów w większym stopniu ubyło osób, które odwiedziły te miejsca co najmniej kilkakrotnie niż raz w roku.

TABELA 1

Czy w minionym roku był(a) Pan(i):	Tak, wiele razy			Tak, kilka razy			Tylko raz		
	'19	'20	'21	'19	'20	'21	'19	'20	'21
	w procentach								
- w kinie	10	2	3	31	13	22	12	11	11
- na koncercie	4	1	1	21	5	11	17	8	13
- na wystawie, w galerii, w muzeum	3	1	1	16	8	13	14	7	11
- w teatrze	1	1	0,4	11	2	5	9	6	7

Pominięto odpowiedzi „nie”

Podejmowanie aktywności kulturalnych w dużym stopniu zależy od wieku, wykształcenia i sytuacji materialnej badanych, także od miejsca zamieszkania. Na tle pozostałych wyróżniają się pod tym względem młodszy respondenci, szczególnie w wieku 18–24 lata, mający wyższe wykształcenie, ankietowani z gospodarstwach domowych uzyskujących relatywnie wysokie dochody w przeliczeniu na osobę (co najmniej 3000 zł) i zadowoleni z własnej sytuacji materialnej, a ponadto mieszkańcy miast półmilionowych i większych.

CZAS WOLNY

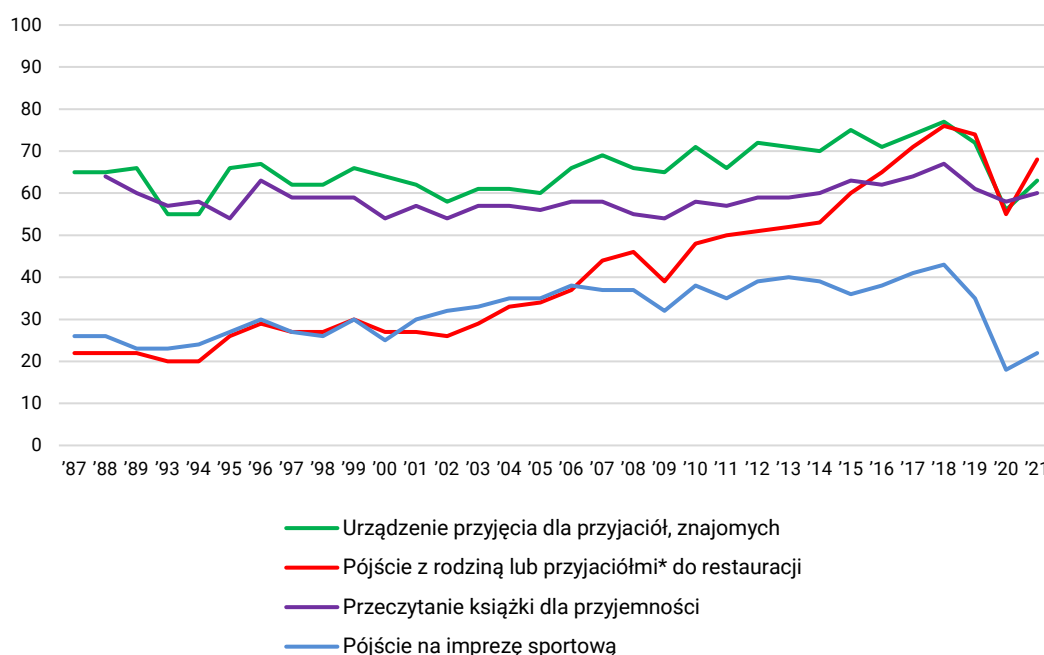
Epidemia koronawirusa ograniczyła aktywność towarzyską. W minionym roku była ona wprawdzie udziałem większej liczby Polaków niż w roku 2020, jednak wciąż mniejszej niż przed pandemią. W 2021 roku zauważalnie większą popularnością niż w pierwszym roku trwania epidemii w Polsce cieszyły się wyjścia do restauracji z rodziną lub znajomymi, w których uczestniczyło ponad dwie trzecie badanych (68%, wzrost o 13 punktów w stosunku do roku 2020), w tym większość (58%) spędzała w ten sposób czas częściej niż raz. W porównaniu z rokiem 2020 przybyło także osób, które urządziły przyjęcie dla grona przyjaciół i znajomych (wzrost z 56% do 63%). Przynajmniej kilkukrotną organizację takich spotkań deklaruje co drugi dorosły (51%).

Sposobem spędzania czasu, na który sytuacja epidemiczna nie miała wpływu, jest czytanie książek. W roku 2021 książkę dla przyjemności przeczytało sześciu na dziesięciu Polaków (60%), w tym połowa (50%) – więcej niż jedną. Skala i częstość sięgania po książki w roku 2021 jest podobna, jak w dwóch poprzednich latach.

Ponad jedna piąta badanych (22%), z czego 16% co najmniej kilka razy, była na imprezie sportowej. Organizacja takich imprez wyraźnie ucierpiała na skutek reżimu epidemicznego. Wcześniej do uczestników takich wydarzeń zaliczał się więcej niż co trzeci dorosły.

CBOS

RYS. 2. Sytuacje, w których badani przynajmniej raz uczestniczyli w danym roku
Odsetki wskazań dotyczących roku

* Przed 2016 rokiem pytanie dotyczyło wyłącznie wyjść z rodziną

Porównując aktywności towarzyskie i udział w imprezach sportowych przed epidemią i później można zauważyć, że zarejestrowane spadki dotyczą angażowania się w te sytuacje wielokrotnie i kilkukrotnie, a nie wyłącznie raz.

TABELA 2

Czy w minionym roku:	Tak, wiele razy			Tak, kilka razy			Tylko raz		
	'19	'20	'21	'19	'20	'21	'19	'20	'21
	w procentach								
- urządził(a) Pan(i) przyjęcie dla grona przyjaciół, znajomych	11	6	6	50	35	45	11	15	12
- był(a) Pan(i) z rodziną lub przyjaciółmi w restauracji	19	12	16	47	33	42	8	10	10
- przeczytał(a) Pan(i) książkę dla przyjemności	22	23	23	29	25	27	10	10	10
- był(a) Pan(i) na imprezie sportowej	7	3	4	19	9	12	9	6	6

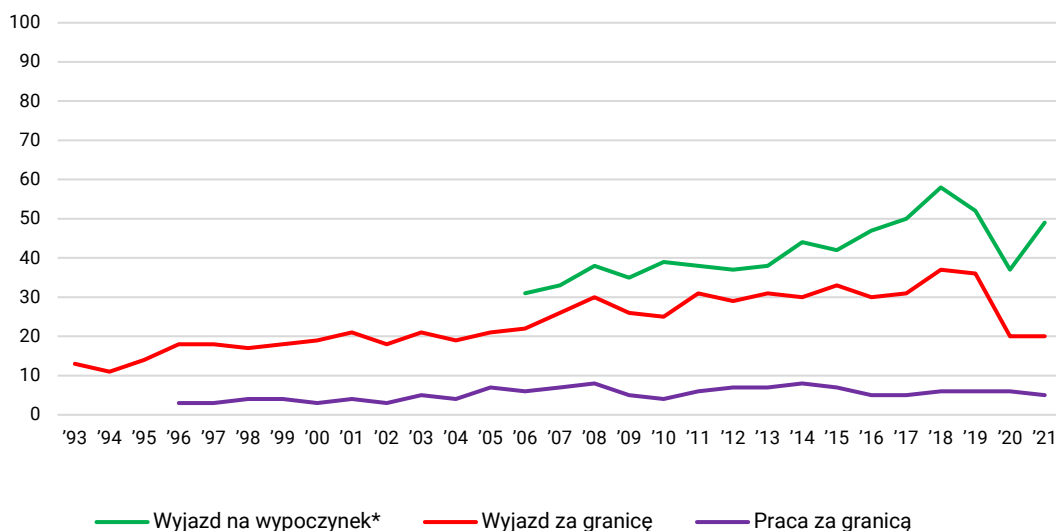
Pominięto odpowiedzi „nie”

Do grona czytających książki znacznie częściej zaliczają się kobiety niż mężczyźni. Relatywnie najwięcej czytelników jest wśród mieszkańców największych miast, osób mających wyższe wykształcenie, kadry kierowniczej i specjalistów, techników i średniego personelu, pracowników administracyjno-biurowych, badanych uzyskujących najwyższe dochody *per capita* oraz respondentów najbardziej zaangażowanych w praktyki religijne (uczestniczących w nich kilkakrotnie w tygodniu). Również aktywnościom towarzyskim i udziałowi w imprezach sportowych sprzyja wyższy status społeczno-ekonomiczny badanych, zamieszkiwanie w największych aglomeracjach, a także młodszy wiek (poniżej 45 roku życia). Widzowie imprez sportowych to ponadto wyraźnie częściej mężczyźni niż kobiety.

WYJAZDY

Pandemia przełożyła się na skalę wyjazdów Polaków. Warto jednak zauważyć, że, jeśli chodzi o wyjazdy wypoczynkowe, po słabszym roku 2020 sytuacja w tym względzie w zasadzie wróciła do wcześniejszego stanu. Wyjazd na wypoczynek w minionym roku zadeklarowała niemal połowa badanych (49%), z czego jedna piąta (21%) – więcej niż jeden. Skala tych wyjazdów była więc zauważalnie wyższa niż w roku 2020 (wzrost o 12 punktów procentowych) i zbliżona do wyniku zarejestrowanego w przed-pandemicznym roku 2019 (wówczas było to 52%). Na znacznie niższym niż przed pandemią i takim samym jak rok temu poziomie utrzymywał się natomiast odsetek wyjeżdżających za granicę (20%). Od 2016 roku liczba Polaków podejmujących pracę za granicą jest podobna (w roku 2021 stanowili oni 5%).

RYS. 3. Sytuacje, w których badani przynajmniej raz uczestniczyli w danym roku
Odsetki wskazań dotyczących roku

* Przed 2016 rokiem pytanie dotyczyło wyjazdu na wypoczynek z rodziną

W stosunku do sytuacji przed pandemią ubyłoby tych, którzy wyjeżdżali na wypoczynek kilka razy w roku. Jeśli chodzi o wyjazdy zagraniczne, zmniejszył się również odsetek wyjeżdżających wyłącznie raz.

TABELA 3

Czy w minionym roku:	Tak, wiele razy			Tak, kilka razy			Tylko raz		
	'19	'20	'21	'19	'20	'21	'19	'20	'21
	w procentach								
wyjeżdżał(a) Pan(i) na wypoczynek	2	2	1	24	15	20	26	20	28
był(a) Pan(i) za granicą	3	3	3	17	6	6	16	11	11

Pominięto odpowiedzi „nie”

Wyjazdom, zwłaszcza zagranicznym, sprzyja wyższy status społeczno-ekonomiczny badanych, zamieszkiwanie w największych miastach oraz młody wiek (w przypadku wyjazdów wypoczynkowych – poniżej 45 roku życia, a zagranicznych – poniżej 25 roku życia). Poza krajem w większej mierze niż przeciętnie pracowali robotnicy, szczególnie wykwalifikowani, a także osoby mające od 18 do 24 lat i od 35 do 44 lat; znacznie częściej byli to mężczyźni.

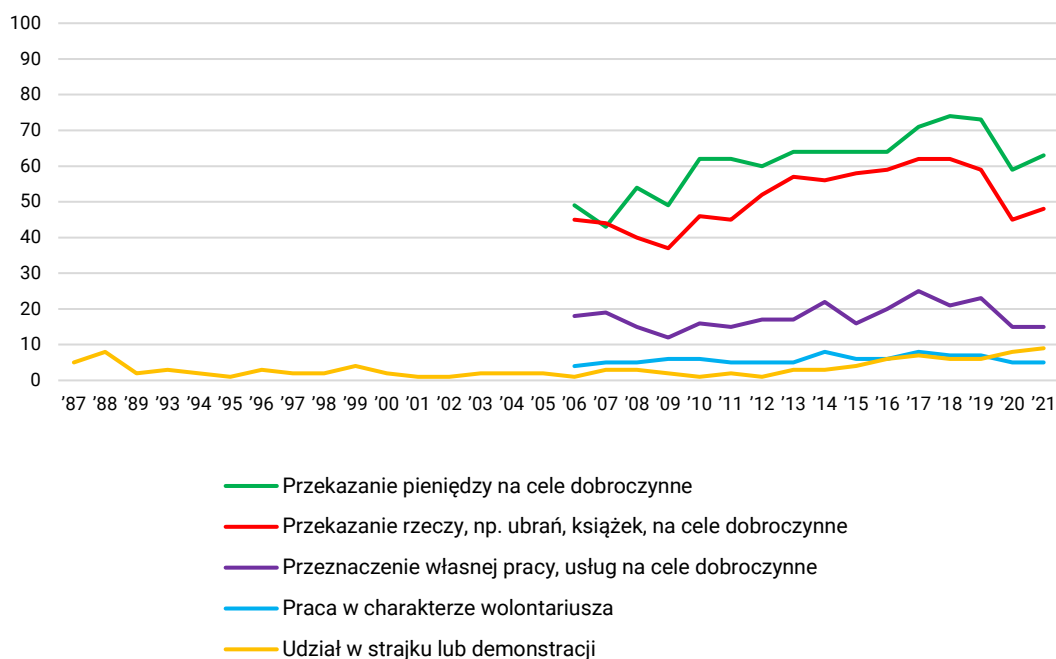
AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Epidemia przełożyła się również na działalność dobroczynną Polaków, co może wynikać z faktu, że w sytuacji niepewności zatrudnienia i potencjalnego zagrożenia stabilności domowego budżetu, prawdopodobnie w mniejszym stopniu jesteśmy skłonni świadczyć pomoc innym. Dodatkowo mógł się na to nałożyć wzrost cen. W minionym roku blisko dwie trzecie Polaków (63%, z czego 47% więcej niż raz) przekazało pieniądze na cele dobroczynne. To nieco więcej niż w 2020 roku (o 4 punkty), ale zauważalnie mniej niż w roku 2019 (o 10 punktów). Minimalnie więcej badanych niż w 2020 roku udzieliło innym pomocy rzeczowej (48%, wzrost o 3 punkty). Dla porównania: przed epidemią odsetek ten sięgał 59%. Własną pracę na cele dobroczynne przeznaczyło – tak jak w roku 2020 – 15% dorosłych, a jedna dwudziesta (5%) – również bez zmian – pracowała jako wolontariusze.

Rekordowo wysoki (od 1987 roku) był w roku 2021 odsetek Polaków uczestniczących w strajkach i demonstracjach. Udział w nich deklaruje niemal jedna dziesiąta dorosłych (9%), w tym 5% – częściej niż raz. Zbliżoną skalę zaangażowania w protesty obserwowaliśmy również rok wcześniej i w roku 1988.

CBOS

RYS. 4. Sytuacje, w których badani przynajmniej raz uczestniczyli w danym roku
Odsetki wskazań dotyczących roku

Relatywnie więcej uczestników protestów jest wśród najmłodszych respondentów, mieszkańców dużych i – szczególnie – największych miast, wśród osób mających wyższe wykształcenie, kadry kierowniczej i specjalistów, pracowników administracyjno-biurowych, techników i średniego

personelu oraz w grupie badanych uzyskujących najwyższe dochody *per capita*. Wyróżniają się pod tym względem również ankietowani o lewicowych poglądach politycznych i niezaangażowani w praktyki religijne. Działalności dobroczynnej sprzyja wyższy status społeczno-ekonomiczny, zamieszkiwanie w największych miastach i duże zaangażowanie w praktyki religijne. Przeznaczaniem własnej pracy na cele dobroczynne wyróżniają się także badani mający od 35 do 44 lat, a pracą jako wolontariusze – najmłodszy respondenci.

FINANSE

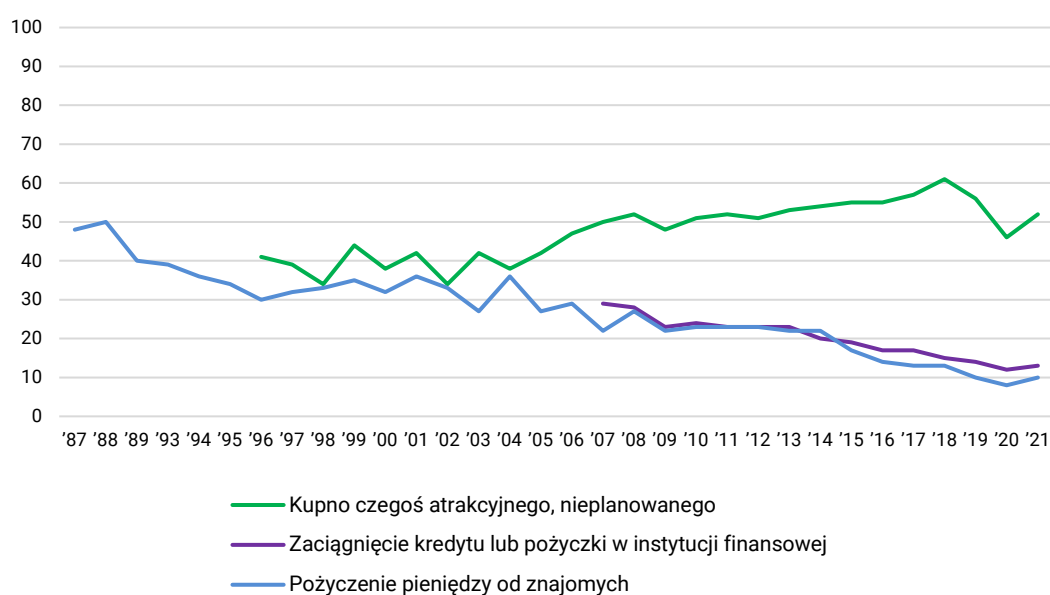
W roku 2020 Polacy, prawdopodobnie na skutek niepewności wywołanej epidemią koronawirusa, rzadziej niż we wcześniejszych latach dokonywali zakupu czegoś atrakcyjnego i nieplanowanego. W minionym roku odsetek badanych, którzy dokonali takiego spontanicznego zakupu (52%, w tym jedna trzecia zrobiła to więcej niż raz), zbliżył się do poziomu rejestrowanego przed epidemią (w stosunku do roku 2020 wzrost o 6 punktów), choć nadal jest nieco niższy (o 4 punkty).

Względnie stabilna w ostatnich kilku latach pozostaje skala zaciągania pożyczek – zarówno w instytucjach finansowych (13%), jak i u znajomych (10%). W przypadku tych pierwszych na ogół były to sytuacje jednorazowe (11%), z kolei u znajomych wyłącznie raz zadłużyło się 4%, a 6% – kilkakrotnie.

CBOS

RYS. 5. Sytuacje, w których badani przynajmniej raz uczestniczyli w danym roku

Odsetki wskazań dotyczących roku

Spontanicznym zakupom w największym stopniu sprzyja młody wiek (poniżej 35 lat, szczególnie 18–24 lata) i te czynniki, które wiążą się z wysokim statusem społeczno-ekonomicznym: wyższe wykształcenie, wysokie dochody w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowym (3000+). Zauważalnie wyróżniają się pod tym względem mieszkańcy największych miast, przedstawiciele kadry kierowniczej i specjaliści oraz technicy i średni personel, a także pracownicy administracyjno-biurowi i pracownicy usług. W instytucjach finansowych w relatywnie większej mierze niż przeciętnie zadłużali się ankietowani uzyskujący wysokie dochody *per capita* (1500+), mający od 35 do 44 lat, mieszkańcy małych miast (poniżej 20 tys. ludności), technicy i średni personel oraz pracownicy administracyjno-biurowi. Z kolei pożyczaniem pieniędzy od znajomych wyróżniają się osoby znajdujące się w złej sytuacji materialnej, robotnicy niewykwalifikowani, jak również najmłodszy respondenci.

***

Epidemia koronawirusa, związane z nią ograniczenia systemowe oraz społeczne lęki i obawy przed zakażeniem siebie i innych, niewątpliwie odbiły się na codziennym życiu Polaków. Po słabszym pod wieloma względami roku 2020, w 2021 sytuacja nieco się poprawiła, nadal jednak, zwłaszcza w sferze kultury, imprez masowych i aktywności towarzyskich, uzyskane wyniki odbiegały *in minus* od zarejestrowanych przed epidemią. W porównaniu z pierwszym rokiem pandemii wzrosła skala dobroczynności, niemniej jednak była ona mniejsza, niż wcześniej. W zasadzie do poziomu rejestrowanego wcześniej powróciły deklaracje dotyczące wyjazdów wypoczynkowych, lecz nadal zauważalnie mniej osób niż przed rokiem 2020 wyjeżdżało za granicę. Mimo wysokiej inflacji, Polacy w większej mierze niż w 2020 roku i podobnie często jak przed pandemią dokonywali spontanicznych zakupów. Rekordowo wysoki był odsetek badanych angażujących się w minionym roku w protesty.

Opracował

Michał Feliksiak